

PM Rotel I (Dnr KS 2025/377)

Betänkandet AI-kommissionens Färdplan för Sverige (SOU 2025:12)

Remiss från Finansdepartementet
Remisstid den 4 juni 2025

Förslag till beslut

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.
Remissen besvaras med hänvisning till vad som sägs i stadens promemoria.

Föredragande borgarrådet Karin Wanngård

Sammanfattning av ärendet

Finansdepartementet har remitterat betänkandet *AI-kommissionens Färdplan för Sverige* (SOU 2025:12) till bland annat Stockholms stad för yttrande.

Den 7 december 2023 tillsatte regeringen AI-kommissionen för att identifiera behov och föreslå åtgärder för att stärka utvecklingen av artificiell intelligens (AI) i Sverige på ett hållbart och säkert sätt. I november 2024 överlämnade kommissionen sin rapport, AI-kommissionens färdplan för Sverige, som innehåller 75 förslag för att främja AI, inklusive utredningar, myndighetsuppdrag och ekonomiska satsningar.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret ser positivt på AI-kommissionens breda anslag och förslag om nationell samordning. Många frågor berör kommunal verksamhet, särskilt kompetensförsörjning, datadelning och lagstiftning och stadsledningskontoret belyser dessa i sitt svar.

Föredragande borgarrådets synpunkter

AI-kommissionens förslag visar hur AI kan bidra till stärkt välfärd, ökad effektivitet och konkurrenskraft. Särskilt positivt är fokus på offentlig sektors möjligheter, men också de utmaningar som kräver politisk handling.

Jag instämmer i att kompetensförsörjning är en avgörande fråga. För att AI ska användas ansvarsfullt i kommunal verksamhet krävs inte bara teknisk kunskap utan förståelse för hur AI påverkar olika samhällsuppdrag. Här behövs sektorsspecifik vägledning och satsningar som bygger på lokal kunskap och behov.

Lika centralt är att säkra datatillgång och ett rättsligt ramverk som möjliggör AI – men utan att tumma på rättssäkerhet, integritet eller skydd för utsatta grupper. Vi måste värna medborgarnas förtroende samtidigt som vi rustar välfärden för framtiden.

Det är bra att staten föreslår ta ledartröjan i en nationell AI-verkstad, men det måste ske i nära dialog med kommunerna. Lokala förutsättningar, sektorsspecifika uppdrag och risk för underfinansiering måste hanteras om nationella lösningar ska bli verkningsfulla.

Slutligen delar jag kommissionens syn att Sverige bör vara drivande inom EU. Vi behöver regler som möjliggör innovation – men också skyddar våra grundläggande demokratiska värden och digitala självbestämmande.

Stockholm den 14 maj 2025

Karin Wanngård

Bilaga

Remiss - Betänkandet AI-kommissionens Färdplan för Sverige (SOU 2025:12), dnr KS 2025/377-1.1

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Ärendet

Den 7 december 2023 beslutade regeringen att tillsätta en kommitté, benämnd AI-kommissionen, med uppdrag att identifiera behov och föreslå åtgärder för att stärka utvecklingen och användningen av artificiell intelligens (AI) i Sverige på ett hållbart och säkert sätt. Uppdraget slutredovisades november 2024 då kommittén överlämnade rapporten AI-kommissionens färdplan för Sverige. I sin färdplan lämnar AI-kommissionen 75 olika förslag som bland annat handlar om förslag till utredningar, regeringsuppdrag till myndigheter samt ekonomiska satsningar inom olika områden.

AI-kommissionen anser att AI kommer att leda till ett sektorsövergripande teknikskifte och således påverka samhällets alla delar. De förslag som lämnas i rapporten syftar till att stärka ekosystemet runt AI och därmed snabba på detta teknikskifte i Sverige. Betänkandet som Finansdepartementet har remitterat utgör en komplettering av AI-kommissionens rapport för att uppfylla kraven i kommittéförordningen och förordningen om konsekvensutredningar.

Anslaget i AI-kommissionens rapport är brett och inkluderar hur AI kan användas för att stärka näringslivets konkurrenskraft, forskning, effektivisering av brottsbekämpning och cybersäkerhet liksom utveckling av socialtjänst och mer allmän effektivisering inom administration. Den tar upp både möjliggörare och hinder. Möjliggörare handlar om satsningar på AI-infrastruktur, datatillgång och samverkan mellan nyckelaktörer. Bland hindren märks digital omognad i delar av offentlig sektor, bristande tillgång till maskinläsbara data och svag kompetens samt behov av rättslig modernisering. Det framhålls också att Sverige bör agera proaktivt i utformningen av internationella regelverk, särskilt inom EU, för att värna konkurrenskraft, säkerhet och etiska principer.

Kommissionens rapport tar upp AI:s roll och framtid i Sverige och betonar bland annat vikten av ett tydligt politiskt ledarskap, investeringar och aktiv global närvaro. Vidare finns det ett flertal teman, bland annat:

- **Konkurrenskraft, säkerhet och etik:** Sverige bör satsa på AI-infrastruktur och ta en ledande roll i den globala AI-utvecklingen.
- **Internationell position:** Sverige ligger efter i internationella jämförelser och bör stärka sin röst inom EU för att påverka AI-reglering och tillgång till resurser.
- **Utbildning och infrastruktur:** Investeringar behövs i spetsforskning, bred kompetensutveckling, beräkningskraft samt energi- och telekominfrastruktur.
- **AI i offentlig sektor:** Rapporten föreslår konkreta initiativ om AI-verkstäder, standardiserade lösningar och ökad datadelning för bättre samverkan mellan myndigheter och näringsliv.

- **AI, säkerhet och demokrati:** Hantering av AI:s risker inom manipulation och desinformation samtidigt som dess potential inom cybersäkerhet och rättsväsende lyfts fram.

Remissammanställning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 11 april 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret delar betänkandets bedömning att den tekniska utvecklingen inom AI med stor sannolikhet kommer att påverka samhället brett och på ett sätt som delvis är oförutsägbart i dagsläget. Det är positivt att betänkandet har ett brett anslag och att en nationell samordning föreslås. Flera av de föreslagna insatserna hänger samman; stärkt innovationsförmåga i näringslivet och satsningar på forskning och utbildning förväntas också bidra till utvecklingen av offentlig sektor.

Stadsledningskontorets synpunkter fokuserar på de områden där staden har ett direkt ansvar eller påverkas tydligt av förslagen. Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande behandlar således särskilt dessa tre områden;

- kompetensförsörjning och kompetensutveckling,
- data och interoperabilitet
- lagstiftningens roll för att möjliggöra ansvarsfull AI-användning i kommunal verksamhet.

Betänkandet lyfter kompetensförsörjning som en förutsättning för ansvarsfull och effektiv AI-användning i offentlig sektor, vilket stadsledningskontoret instämmer i. Behovet av ökad kompetens finns behov på flera nivåer, från beslutsfattare till teknisk expertis för införande av tekniken. Förslag som nationell AI-verkstad och insatsstyrka för ökad tillgång till expertis kan därför vara betydelsefulla i kombination med kommunens expertis inom verksamheternas olika sakområden. Samtidigt är kompetens inte enbart en kapacitetsfråga utan även en ansvarsdimension. Enligt AI-förordningens artikel om AI-kunnighet, som redan trätt i kraft, krävs förståelse för hur AI förhåller sig till verksamhetens syfte och uppdrag. AI-tillämpningar i exempelvis socialtjänst eller skolplacering ställer helt andra krav än enklare kommunikationsstöd. Därför behövs sektorsspecifik vägledning som grund för legitim och ändamålsenlig användning. Mer generisk vägledning riskerar att bli för ytlig och missa viktiga ställningstaganden inom en sektor.

Stadsledningskontoret instämmer i att god datahantering och hög grad av interoperabilitet är nyckelfaktorer för att AI ska kunna användas kostnadseffektivt i offentlig sektor och möjliggöra innovation. Det är särskilt viktigt att beakta förmågan

hos olika system, enheter, applikationer och organisationer att samverka och kommunicera effektivt – även när de är utvecklade av olika aktörer eller bygger på skilda tekniska standarder. Kommissionen pekar i detta avseende på betänkandet En reform för datadelning (SOU 2023:96). Stadsledningskontoret instämmer i kommissionens analys av att datadelning mellan myndigheter kräver rättsliga, organisatoriska och tekniska förändringar. Samtidigt behöver risker som är förenade med den massiva informationshantering AI kräver, beaktas. Det gäller inte bara informationssäkerhet och skyddet av personuppgifter i delade datamängder, utan även den behandling av metadata och användarinformation som uppstår i samband med användning av AI-tjänster. Dessa risker behöver hanteras med stor noggrannhet, eftersom förtroendet för offentliga institutioner riskerar att skadas vid brister i hanteringen av känslig information. Stadsledningskontoret vill i detta sammanhang även lyfta risken för omfattande kostnader för offentliga aktörer i omställningen mot en ökad interoperabilitet och förmåga att tillgängliggöra information, vilket är en förutsättning för användningen av AI.

Betänkandet behandlar vikten av tillgång till de bästa AI-tjänsterna som en förutsättning för innovation och konkurrenskraft. EU:s regelverk lyfts i detta sammanhang fram som en riskfaktor som kan begränsa viktig tillgång. Stadsledningskontoret vill betona att konkurrensperspektivet behöver kopplas till frågan om tredjelandsöverföring av skyddsvärd information och digital suveränitet, vilket är centralt för stora delar av den kommunala verksamheten. Detta perspektiv återfinns på annan plats i betänkandet, i diskussionen om säkerhet, samhällsviktig verksamhet och infrastruktur. Lösningförslag avseende AI-verkstad för offentlig sektor och nationell inferenskapacitet, det vill säga att data processas lokalt i Sverige, är därför intressanta både ur dataskydds- och tillgänglighetsperspektiv.

Stadsledningskontoret noterar med intresse förslaget att ge Skatteverket och Försäkringskassan en nationellt ledande roll genom att de föreslås bli leverantörsmyndigheter för en framtida AI-verkstad. Samtidigt aktualiserar detta frågor om ansvarsfördelningen mellan stat och kommun. När en statlig myndighet tillhandahåller tjänster eller lösningar till kommuner krävs särskild hänsyn till kommunernas sektorsspecifika uppdrag och dess behov av lokal anpassning bland annat utifrån sektorsspecifik lagstiftning. Det behöver tydligt framgå hur relationen mellan statlig leverans och kommunal användning ska regleras och om konkurrens- och upphandlingslagstiftning är tillämplig eller ej då många av de föreslagna tjänsterna som AI-verkstaden ska tillhandahålla är sådant som även går att anskaffa på annat sätt.

Betänkandet lyfter att offentlig sektors omställningsförmåga är avgörande för att upprätthålla samhällskontraktet när allmänhetens förväntningar på service ökar samtidigt som resurserna att tillfredsställa förväntningarna minskar. Stadsledningskontoret instämmer i att verksamhetsspecifik lagstiftning kan utmana målsättningen att snabbt öka användningen av AI i offentlig sektor. Dessa utmaningar handlar inte enbart om tekniska system, som ofta är anpassade för att uppfylla krav i olika verksamheters specifika lagstiftning.

Utmaningarna rör också etablerade arbetssätt och professionella normer som formats i nära relation till gällande lagstiftning. Att reformera lagstiftningen är därför en förutsättning för att öka omställningsförmågan. Stadsledningskontoret vill även lyfta vikten av att sådana reformer utgår från en noggrann analys av skälen till att vissa sektorsspecifika regler finns. Många regler är förankrade i skyddsintressen som rör integritet, rättssäkerhet eller särskilda behov hos utsatta grupper. Dessa syften får inte gå förlorade i en mer generell strävan efter enhetlig styrning och digitalisering.

Stadsledningskontoret ser genomgående positivt på betänkandets förslag om nationella initiativ och statliga myndigheters ledningsansvar. Samtidigt betonas vikten av att sådana satsningar utformas med förståelse för kommuners särart – där verksamheten i hög grad styrs av sektorsspecifika uppdrag och regelverk. Nationell samordning bör därför genomföras med respekt för den kommunala kontexten och behovet av anpassning till lokala förutsättningar. Det förutsätter även att nödvändiga resurser tillskjuts, så att nationella krav inte leder till underfinansierade åtaganden utan hjälper till att minska tröskeleffekter i omställningen.

Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsen anser remissen besvarad i enlighet med vad som sägs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.